

THE PERCEPTION AND USING OF ICT IN THE DIFFERENT AGE GROUPS

Milan KUBIATKO

Abstract: The using of information and communication technologies (ICT) is typical for the recent time in the all aspects of human life. Every age group is using ICT due to different purposes and the difference is possible to observe in the time length spent by using of ICT. On the basis of the mentioned fact, there is the dividing of people into the different groups according to using of ICT. One of the dividing is determining the group called "Generation Y" or "Millennial Generation". This generation comprises people born in 1981 and later. The Generation Y is different in the using of ICT and it has got different perception of ICT in the comparison with older people. The main aim of the investigation was to compare using and perception of ICT, with the focusing on the using and perception of Internet, by two groups of respondents. First group was created by respondents belonging to Generation Y and the second group was created by older respondents, which was called Generation X. The sample size was created by 266 respondents of different work environment, there were presented college students, academic staff, high school students. The Generation Y comprised of 200 respondents, the age range was between 17 – 57 years. As the research tool was a questionnaire with 64 Likert type items focusing on the perception of ICT and 9 items focusing on the using of ICT. The methods of inductive statistic (chi-square for independent samples and t-test for independent samples) were used for the determination of differences. Also, the methods of multidimensional statistic were used for the determination of reliability (Cronbach's alpha) and validity (explorative factor analysis).

Key words: questionnaire, Generation Y and X, information and communication technologies, quantitative methodology

VNÍMANIE A POUŽÍVANIE ICT V RÔZNYCH VEKOVÝCH SKUPINÁCH

Resumé: Pre súčasnú dobu je typické využívanie informačných a komunikačných technológií (ICT) vo všetkých aspektoch ľudského života. Každá veková skupina využíva ICT kvôli iným účelom a rozdiel je možné sledovať aj v čase strávenom používaním ICT. Na základe uvedených skutočností dochádza k deleniu ľudí do rôznych skupín podľa používania ICT. Jedno z používaných delení vymedzuje skupinu nazvanú „Generácia Y“ alebo „Millennial generácia“. Táto generácia zahŕňa ľudí narodených v roku 1981 a neskôr. Generácia Y sa vyznačuje určitými odlišnosťami vo využívaní a vo vzťahu k ICT v porovnaní so staršími ľuďmi. Vo výskumnom šetrení bolo hlavným cieľom porovnať používanie a vnímanie ICT, pričom zameranie bolo hlavne na internet, dvoma skupinami respondentov. Prvú vytvárali respondenti patriaci do Generácie Y a druhú starší respondenti, ktorá bola pracovne nazvaná Generácia X. Výskumnú vzorku vytváralo 266 respondentov rôzneho pracovného zaradenia, časť z nich bola tvorená vysokoškolskými študentmi, akademickými pracovníkmi, či učiteľmi zo stredných škôl. Do generácie Y bolo zaradených 200 respondentov, vek sa pohyboval v rozmedzí 17 až 57 rokov. Ako výskumný nástroj bol použitý dotazník so 64 položkami Likertovho typu zameranými na vnímanie ICT, s 9 položkami zameranými na používanie ICT. Na stanovenie rozdielov medzi vo vzťahu k ICT a v používaní ICT boli použité metódy induktívnej štatistiky (chí-kvadrát test pre nezávislé výbery a t-test pre nezávislé výbery). Okrem uvedených metód boli použité aj metódy viacrozmernej štatistiky, ktoré slúžili na stanovenie reliability (Cronbachovo alfa) a validity výskumného nástroja (exploratívna faktorová analýza).

Kľúčová slova: dotazník; generácia Y a X; informačné a komunikačné technológie; kvantitatívne spracovanie dát

1 Úvod

Generácia Y nie je používaným pojmom len vo vzdelávacom procese, ale tiež vo všetkých

odvetviach ľudskej činnosti. S touto generáciou je úzko spätý aj ekonomický svet [1]. Pre generáciu Y je možné nájsť väčšie množstvo

synonym, například net generácia, generácia nového tisícročia (millennial generation) a ďalšie. Ako jeden z prvých, kto oficiálne definuje pojem generácia Y je Tapscott vo svojej práci z roku 1997 [2]. Jeho ponímanie daného pojmu bolo nasledované ďalšími, napríklad [3] v podstate podobne ako Tapscott rozlišuje len medzi generáciou Y, ktorá vníma informačné a komunikačné technológie v pozitívnom význame, v porovnaní s druhou skupinou nazvanou digitálni imigranti. Postupom času definícia generácie Y naberala jasnejšie kontúry. Pre generáciu Y je typické, že vyrastá v globalizovanej spoločnosti, kde nedostatok času a priestoru sa prekonáva ďalším rozvojom a používaním informačných a komunikačných technológií; je to technologická generácia, ktorá chápe počítače (desktopy aj laptopy), e-mail, internet so všetkými ich možnosťami za bežnú súčasť života, niektorí autori uvádzajú, že až nevyhnutnú. Pre generáciu Y je typickým pojmom tzv. glocalizácia (spojenie globalizácie a lokalizácie). Jedinci patriaci do uvedenej generácie ostávajú dlhšie študovať, aby boli vyzbrojení na trh práce, ktorý vyžaduje čoraz viac špecializované a flexibilné pracovné sily. Prežívajú neistotu ohľadne zamestnania, celoživotné zamestnania sú pre nich neznámym pojmom. Pre týchto ľudí je typická preinformovanosť, priepasť medzi tým, čo vedia a tým, čomu rozumejú. Často vytvárajú tzv. e-komunity, kde nachádzajú podporu rovnako zmýšľajúcich. Typickým javom pozorovaným u generácie Y je vykonávanie viacerých vecí naraz, popri práci dokážu telefonovať, počúvať hudbu, sledovať televíziu, byť pripojený k rôznym sociálnym sieťam, k rôznym chatovacím programom, prípadne hrať aj on-line hru. Čo sa týka práce, majú radi flexibilnú pracovnú dobu, a tiež rôzne pracovné prostredia, dokážu pracovať nielen v kancelárii, ale aj v domácom prostredí, prípadne v reštauračnom zariadení, cestou do práce, či z práce, ale aj cez víkendy, či v noci. Autori pri charakteristike uvedenej skupiny píšajú aj o jej negatívach. Do popredia sa dostáva najmä oslabenie porozumenia absolútnej morálky a neuznávanie rodiny [4, 5, 6, 7, 8].

Pri definovaní generácie Y dochádza často k problému stanovenia jej hranice. Niektorí autori uvádzajú, že do danej generácie patria jedinci narodení po roku 1980 [9], či 1982 [10]. Ale asi najčastejšie publikovaným rokom je rok 1981, ktorí označuje jedincov patriacich do uvedenej generácie, čiže narodených v roku 1981 a neskôr

[11, 12]. Pred generáciou Y bola generácia X (generácia next, digital generation, MTV generation) (1963 – 1980), rozpätie rokov môže variovať v závislosti od autora. Pre túto generáciu je typické, že je ovplyvnená predošlou generáciou. Je možné sa stretnúť aj s označením, že sa jedná o generáciu detí s kľúčikom na krku, ktorí boli svedkom rozvodu svojich rodičov, rozšírenia AIDS vo vlastnej generácii a čelia narastajúcej nezamestnanosti, čo je možno spôsobené aj ich nie úplnou znalosťou informačných a komunikačných technológií a tým aj zaostávaním v ich adekvátnom používaní v porovnaní s generáciou Y. Zastihol ich prudký rozvoj a rozmach informačných a komunikačných technológií, ktorému nie vždy dokážu čeliť [13]. Pomenované sú aj predošlé generácie (generácia svetových vojen, generácia staviteľov a tzv. baby-boomers) [13]. V porovnaní s generáciou Y sa často dostávajú do porovnania najmä kvôli ich vzťahu a prístupu k informačným a komunikačným technológiám. Do porovnania sa dostáva najmä generácia X, prípadne baby-boomers.

Výskumné práce sa orientujú buď na to, ako vnímajú jedinci patriaci do generácie Y informačné a komunikačné technológie, prípadne sú porovnávané generácie X a generácie Y. Napríklad vo výskumnej práci Borgesa a kol [11] boli porovnávané práve tieto dve generácie prostredníctvom dotazníka. Autori uvádzajú, že ich výsledky sú v zhode s vnímaním oboch generácií. Twenge [14] vo svojej zhrňujúcej štúdií uvádza, že ľudia patriaci do generácie Y dokážu viac profitovať z informácií, ktoré sú v elektronickej podobe, tiež moderné technológie viac používajú vo svojej práci, či štúdiu. V porovnaní s inými generáciami viac dôverujú informáciám poskytovaným v internetovom prostredí, dokážu vykonávať popri práci aj ďalšie činnosti. Z ďalších vecí autor ešte uvádza, napríklad majú radšej text členený na kratšie segmenty, ako keby mali pracovať s jedným dlhým textom. Výskumné šetrenie Djasasbiho a kol. [15] na meranie pozornosti pri poskytovaní informácií. Autori uvádzajú, že jedinci patriaci do generácie Y majú radšej krátke úseky textu, ktoré sú obohatené interaktívnymi prvkami. Jones a Hosein [16] pri porovnaní mladších a starších respondentov uviedli, že jedinci narodení po roku 1981 vykazujú väčšiu sociálnu zaangažovanosť než starší jedinci, ale len na sociálnych sieťach, viac preferujú používanie chatovacích programov v porovnaní so staršími a podobne ako v predchádzajúcich výskumných

šetreniach autori zistili, že mladší študenti radšej pracujú s kratšími textami.

Dôvodom výskumného šetrenia je fakt, že výskum podobného charakteru sa v podmienkach Slovenska, či Českej republiky neuskutočnil. Pri tvorbe výskumného nástroja bola snaha sa neodkloniť od doteraz publikovaných prác a vytvoriť výskumný nástroj, ktorý by svojim obsahom postihoval čo najviac aspektov odlišujúcich generáciu Y od ľudí nepatriacich do tejto generácie. Vo výsledkovej časti sú predstavené rozdiely medzi dvoma generáciami, prípadnými ďalšími analýzami by bola výsledková časť predimenzovaná, preto ostatné výsledky sú plánované v ďalších publikačných výstupoch týkajúcich sa danej problematiky.

2 Metodika

Hlavným cieľom bolo porovnať používanie informačných a komunikačných technológií a ich vnímanie medzi respondentmi patriacimi do generácie Y a staršími respondentmi. Tomuto porovnaniu predchádzalo vytvorenie a overenie výskumného nástroja zameraného na používanie a postoje k ICT.

Výskumná vzorka

Výskumnú vzorku tvorilo 266 respondentov zo Slovenska a Českej republiky. Respondenti boli z rôzneho prostredia, najpočetnejšiu časť vytvárali respondenti z akademického prostredia (študenti, vysokoškolskí učitelia), ďalej to boli aj učitelia zo základných, či stredných škôl. A do výskumnej vzorky boli zaradení aj respondenti z iného pracovného prostredia. Respondenti boli rozdelení do dvoch skupín, generáciu Y vytvárali respondenti narodení roku 1981 a neskôr. Druhá skupina respondentov bola tvorená staršími jedincami, síce tu boli zaradení aj respondenti narodení skôr ako v roku 1963, ale týchto respondentov bolo veľmi malé množstvo, tak táto skupina bola označená ako generácia X. Z uvedeného počtu respondentov do generácie Y ich patrilo 200 a do druhej skupiny zvyšok. Priemerný vek skúmaných osôb bol 26,36 (SD = 10,39). Najmladší respondent mal 17 a najstarší 57 rokov.

Výskumný nástroj

Ako výskumný nástroj slúžil dotazník vlastnej konštrukcie pozostávajúci z troch hlavných častí. Prvú časť vytvárali demografické položky (gender, vek a bydlisko). Druhú časť tvorili položky (n = 9) zamerané na používanie informačných a komunikačných technológií. Časť z nich bola dichotomická (napr. Využívam internetbanking – áno / nie) a časť sa týkala

frekvencie používania (napr. Internet používam na chatovanie), meranej na 4-stupňovej škále (nikdy – v priemere raz za mesiac – v priemere raz za týždeň – takmer každý deň). Možnosti „nikdy“ sa priradila bodová hodnota 1 a možnosti „takmer každý deň“ 4. Tretiu časť tvorilo 64 5-bodových položiek Likertovho typu (úplne nesúhlasím-....-úplne súhlasím). Položky boli zamerané na rôzne aspekty ICT, napríklad na vzťah respondentov k chatovacím programom, k sociálnym sieťam, na sťahovanie filmov, či hudby. Položky v dotazníku boli prezentované v pozitívnej (n = 46) aj negatívnej (n = 18) podobe. Pri pozitívnych položkách bol najviac negatívnej možnosti prisúdený 1 bod a najviac pozitívnej bolo priradených 5 bodov. Negatívne položky boli kódované opačne. Celkové skóre ukázalo vzťah k ICT. Ak sa skóre pohybovalo v rozsahu <2,75; 3,25> tak je možné hovoriť o neutrálnom vzťahu, ak bolo nižšie ako 2,75 je možné hovoriť o negatívnom vzťahu, a ak bolo vyššie ako 3,25 je možné označiť vnímanie ICT za pozitívne. Jednou z možností stanovenia validity je posúdenie výskumného nástroja odborníkmi. Po obdržaní ich pripomienok boli návrhy na úpravu zapracované do finálnej verzie výskumného nástroja. Na stanovenie validity tretej časti dotazníka bola použitá exploratívna faktorová analýza (viď Analýza dát).

Administrácia výskumného nástroja

Výskumný nástroj bol distribuovaný medzi respondentov dvoma spôsobmi. Prvým bolo rozdanie papierovej verzie medzi poslucháčov vysokých škôl na prednáške. Druhý spôsob bol elektronickou formou, vtedy bol respondentom zaslaný webový odkaz, po ktorého odkliknutí sa im zobrazil dotazník. Všetci respondenti boli informovaní o anonymite výskumného nástroja, a vyplňovanie nepresiahlo viac ako 20 minút.

Analýza dát

Po prekódovaní získaných dát do číselnej podoby z tretej časti dotazníku bola aplikovaná exploratívna faktorová analýza s Varimax rotáciou. Pred jej samotným použitím boli na dáta aplikované testy, ktorých hodnoty umožnili použitie faktorovej analýzy (KMO = 0,68; Bartlettov test sféricity $\chi^2 = 4774,81$; $p < 0,001$). Faktorová analýza rozdelila položky z tretej časti dotazníka do siedmych kategórií: 1. Práca a ICT (15 položiek); 2. Internet ako zdroj informácií (6 položiek); 3. Sociálne siete (14 položiek); 4. Bezpečnosť internetu (13 položiek); 5. Ťažkosť s používaním internetu (5 položiek); 6. Dôležitosť internetu (5 položiek); 7. Ďalšie médiá a internet (6 položiek). Hraničná hodnota

faktorového skóre bola 0,30. Výsledky faktorovej analýzy sú uvedené v prílohe 1.

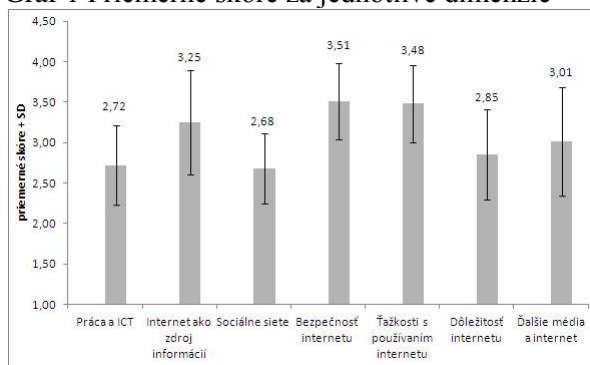
Na určenie spoľahlivosti výskumného nástroja bol použitý koeficient Cronbachovo alfa (α). Jeho hodnota pre tretiu časť dotazníka ($\alpha = 0,83$) indikuje vysokú spoľahlivosť. Hodnota Cronbachovho alfa pre jednotlivé kategórie sa pohybovala v rozmedzí od 0,51 do 0,66, čo je dostačujúca hodnota pre určenie spoľahlivosti jednotlivých kategórií [17].

Pre štatistické vyhodnotenie bol použitý t-test pre nezávislé výbery, ktorý bol aplikovaný pri porovnaní vnímania ICT medzi generáciou Y a generáciou X a tiež pri frekvencii používania rôznych ICT aplikácií. Pri položkách, ktoré boli dichotomické a boli zamerané na používanie ICT bol aplikovaný chí-kvadrát test nezávislosti.

3 Výsledky

Celkové skóre časti zameranej na vnímanie informačných a komunikačných technológií bolo $x = 3,02$ ($SD = 0,32$), čo indikuje neutrálne vnímanie ICT. V grafe 1 je zobrazená distribúcia skóre za jednotlivé dimenzie. Najnižšie skóre bolo zistené pri kategórii „Sociálne siete“, táto kategória spolu s kategóriou „Práca a ICT“ boli vnímané negatívne. Najvyššie skóre bolo zaznamenané v kategórii „Bezpečnosť internetu“. Okrem tejto kategórie bola pozitívne ešte vnímaná kategória „Ťažkosti s používaním internetu“, ostatné kategórie dosahovali skóre, ktoré vypovedá o ich neutrálnom vnímaní.

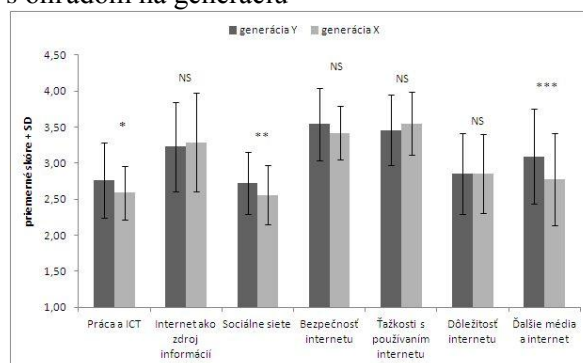
Graf 1 Priemerné skóre za jednotlivé dimenzie

Generácia Y dosiahla pri hodnotení časti dotazníka zameraného na vnímanie informačných a komunikačných technológií významne vyššie skóre ($x = 3,04$; $SD = 0,33$) v porovnaní s generáciou X ($x = 2,93$; $SD = 0,28$) ($t = 2,51$; $p < 0,05$). Pri analýze jednotlivých kategórií bol zistený významný rozdiel u troch kategórií „Práca a ICT“, „Sociálne siete“ a „Ďalšie média a internet“. Vo všetkých troch vyššie menovaných

dimenziách dosiahli vyššie skóre respondenti patriaci do generácie Y. V jednoduchosti povedané to znamená, že táto skupina respondentov pozitívnejšie vníma prepojenie informačných a komunikačných technológií s ich prácou, je pre nich viac prirodzené mať zapnuté chatovacie programy, pracovať z domu, používať v pracovnej dobe súkromný mail a takisto aj naopak mimo pracovnej doby používať pracovný mail. Viac-menej je očakávané, že mladší respondenti budú pozitívnejšie vnímať sociálne siete a mať k nim väčšiu dôveru, ako ich starší kolegovia. Čo sa týka poslednej kategórie, v ktorej zistený významný rozdiel mladší respondenti pozitívnejšie vnímajú fakt, že televízne vysielanie sa prenáša na internet a dokážu ho sledovať aj mimo dobu jeho skutočného vysielania. Na grafe je možné vidieť aj skutočnosť, že v dvoch kategóriách dosiahli vyššie skóre starší respondenti. Jedná sa o zaujímavé zistenie, keďže starší respondenti pozitívnejšie vnímajú internet ako zdroj informácií, čo znamená, že majú väčšiu dôveru voči informáciám prezentovaných na internete a tiež majú menšie ťažkosti s používaním internetu ako mladší respondenti.

Graf 2 Priemerné skóre za jednotlivé dimenzie s ohľadom na generáciu

NS – nesignifikantný rozdiel

* $p < 0,05$

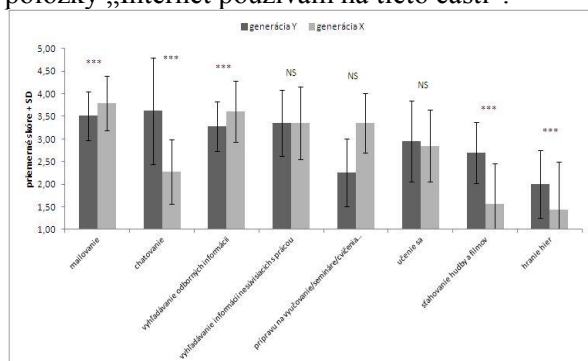
** $p < 0,01$

*** $p < 0,001$

Používanie ICT a internetu bolo merané viacerými spôsobmi. Prvým bolo určenie frekvencie používania jednotlivých možností, ktoré ponúka internetové prostredie. A ako je možné pozorovať na grafe 3 generácia Y dosahovala významne vyššie skóre v možnostiach „chatovanie“, „sťahovanie hudby a filmov“ a „hranie hier“. Starší respondenti v dvoch možnostiach a to: „mailovanie“ a

„vyhľadávanie odborných informácií“. U ostatných možností nebol zistený významný rozdiel, skóre bolo zväčša vyrovnané. Z uvedených zistení vyplýva, že kým mladší respondenti preferujú aktivity, ktoré trvajú relatívne dlhší čas a slúžia v prevažnej miere na zábavu. A tiež, čo sa týka najmä chatovania uprednostňujú ak je odpoveď, ktorú žiadajú rýchla, v porovnaní so staršími respondentmi, ktorí radšej napíšu dlhšiu informáciu do mailu a nečakajú pri tom na okamžitú odpoveď. A ak majú stráviť v internetovom prostredí dlhší čas, tak je to hlavne kvôli vyhľadávaniu odborných informácií, ktoré slúžia k príprave na vyučovanie, či týkajúce sa ich práce.

Graf 3 Priemerné skóre za jednotlivé možnosti položky „Internet používam na tieto časti“.

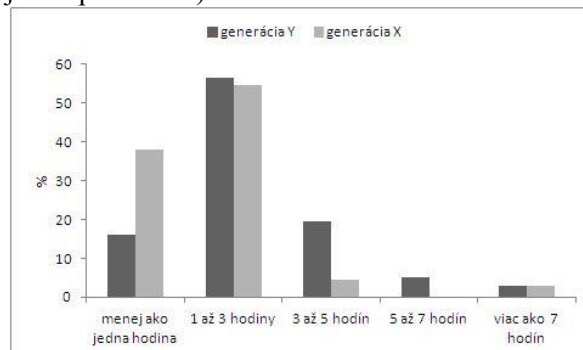
NS – nesignifikantný rozdiel

*** $p < 0,001$

Používanie možností ktoré ponúkajú informačné a komunikačné technológie a internet boli získavané od respondentov prostredníctvom dichotomických odpovedí (áno / nie) a následne ich zastúpenie porovnávané prostredníctvom chí-kvadrát testu. Generácia Y používa na komunikáciu s kamarátmi významne vo väčšej miere chatovacie programy, ako sú napríklad Skype, ICQ v porovnaní s generáciou X ($\chi^2 = 26,01$; $p < 0,001$). Podobná situácia, je aj pri používaní chatovacích programov pre pracovné účely, rozdiel bol opäť významný v prospech mladších respondentov ($\chi^2 = 6,89$; $p < 0,05$). Štatisticky významný rozdiel v prospech mladších respondentov bol nájdený pri ďalšej položke, týkajúcej sa vlastníctva minimálne jedného konta na sociálnej sieti ($\chi^2 = 34,23$; $p < 0,001$). V ďalšej položke respondenti odpovedali, koľko času trávia na internete. Účastníci výskumného šetrenia mali 5 možností (graf 4) a bol zistený významný rozdiel vo výsledkoch ($\chi^2 = 21,45$; $p < 0,001$). Detailnejšia analýza ukázala, že významný rozdiel bol len pri prvej možnosti.

Z grafu možno vyčítať, že starší respondenti trávajú používaním internetu menej času.

Graf 4 Percentuálne vyhodnotenie odpovedí na položku „Na internete priemerne strávim (na jedno posedenie)“

Internetové bankovníctvo majú viac v obľube starší respondenti ($\chi^2 = 8,41$; $p < 0,05$). Na ďalšiu položku, ktorá bola v spojitosti s predošlou, respondenti odpovedali, či ich rodičia používajú internetové bankovníctvo, tak mladší respondenti odpovedali častejšie kladne ako ich starší kolegovia ($\chi^2 = 43,62$; $p < 0,001$). Vo výsledkoch ďalších položiek už nebol zistený významný rozdiel: „Už som mal zavírený počítač“ ($\chi^2 = 0,46$; $p = 0,49$), „Už sa mi stalo, že som prišiel o všetky údaje v počítači“ ($\chi^2 = 0,13$; $p = 0,72$) and „Používal som už internet aj v zahraničí“ ($\chi^2 = 0,03$; $p = 0,96$).

4 Diskusia a záver

Jedným z hlavných cieľov výskumu bolo porovnať používania informačných a komunikačných technológií medzi generáciou Y a X. Druhým cieľom bolo navrhnúť a overiť výskumný nástroj zameraný na vnímanie a používanie ICT. Súhrnne je možné rozdeliť výsledky do troch častí.

Ako prvým výrazným výsledkom je vytvorenie a overenie výskumného nástroja. Najmä postojová časť, ktorá bola aj najrozsiahljšia, bola podrobená detailným analýzám. Exploratívna faktorová analýza bola použitá na zabezpečenie validity a rozdelila položky do siedmich kategórií. Výskumný nástroj je voľne prístupný pre iných záujemcov o danú problematiku.

Po druhé, vo výskumnom šetrení bolo zisťované vnímanie informačných a komunikačných technológií respondentmi. Účastníci výskumu vykazovali neutrálne vnímanie ICT, po detailnejších analýzách bolo možné sledovať pozitívne skóre v dvoch kategóriách „Bezpečnosť internetu“ a „Ťažkosti

s používaním internetu“. Znamená to, že pre respondentov nebol problém používať internet a oni verili, že internet nie je náročný na používanie, ani pre deti, ani pre skôr narodených ľudí. Respondenti ďalej verili v bezpečnosť internetu, nemali problém s nakupovaním cez internet a problém im nerobilo ani používanie služieb ako je internetové bankovníctvo. Ďalej bolo zistené pozitívnejšie vnímanie sociálnych sietí generáciou Y. Respondenti spadajúci do tejto skupiny preferujú komunikáciu s inými práce cez sociálne siete. Uvedené zistenia sú v zhode aj s inými výskumnými šetreniami podobného charakteru, napríklad [18] poukazujú na fakt neoddeliteľnosti počítačov od života mladých ľudí, autori ďalej uvádzajú, že mladí ľudia trávajú svoj voľný čas prevažne prihlásení na sociálnych sieťach a chatovaním. Mladí ľudia preferujú komunikáciu práve cez vyššie zmienené možnosti, v porovnaní s komunikáciou tvárou v tvár. V našom výskume bolo zaujímavé zistenie, respondenti patriaci do Y generácie dosiahli významne vyššie skóre v dimenzii „Ďalšie média a internet“. Na základe daného faktu je možné povedať, že respondenti patriaci do Y generácie nemajú problém zameniť sledovanie televízie alebo čítanie novín za ich používanie na internete. Podobné zistenie je možné nájsť v štúdií [19]. Generácia mladších ľudí dosiahla vyššie skóre v kategórii „Práca a ICT“, čo znamená, že nemajú problém vykonávať svoju prácu v domácom prostredí, a tiež nemajú problém mať popri práci zapnutý chatovací program, sledovať zároveň televíziu a byť pripojený k sociálnej sieti.

Posledným záverom vyplývajúcim z výsledkov bolo rozličné používanie ICT generáciou Y a generáciou X. Generácia X používa internet viac na mailovanie a generácia Y viac na chatovanie. Mail pravdepodobne pre mladších respondentov neobsahuje toľko interaktívnych prvkov, aby ich mohol zaujať, a tiež podstatnú úlohu tu zohráva aj relatívne dlhá doba čakania na odpoveď, ktorá je u chatu okamžitá (ak sú obe strany on-line). Celkovo povedané respondenti zaradení do generácie Y používajú internet a ICT viac nekonformne ako generácia X. Podobne o používaní internetu a ICT uvádzajú aj [4] a niektoré z ich charakteristík generácie Y sú v zhode s našimi. Ako autori uvádzajú táto generácia ľudí používa internet a ICT inak ako staršia generácia, mladší ľudia sú viac závislí na ICT, je to pre nich prvotný zdroj a informácií, ICT je pre nich

nástrojom na zdieľanie získaných aj vlastných informácií.

Sumárne povedané, naše výskumné šetrenie ukázalo, že v podmienkach Českej republiky a Slovenska je možné vidieť rozdiel v používaní a vo vnímaní ICT medzi generáciou X a generáciou Y. Uvedené výskumné šetrenie obsahuje mnoho limitov, na ktoré je možné brať ohľad pri ďalších výskumných šetreniach podobného typu, napríklad zahrnúť do analýz ďalšie premenné, ktoré môžu vplývať na používanie a vnímanie ICT (napr. bydlisko, gender), prípadne sa pokúsiť naviazať medzinárodnú spoluprácu a porovnať výsledky medzi viacerými štátmi, kde je pohľad a využívanie ICT odlišné ako v Českej republike, či na Slovensku.

5 Literatúra

- [1] GORMAN, P., NELSON, T., GLASSMAN, A. (2004), The Millennial Generation: A Strategic opportunity. *Organizational Analysis*, Volume 12, Issue 3, p. 255-270. ISSN 1551-7470
- [2] TAPSCOTT, D. (1997) *Growing Up Digital: The Rise of the Net Generation*. McGraw-Hill, Toronto.
- [3] PRENSKY, M. (2001). Digital natives, digital immigrants. *On the Horizon*, Volume 9, Issue 5, p. 1-9. ISSN 1074-8121
- [4] BENNETT S., MATON K., KERVIN L. (2008). The digital natives debate: a critical review of the evidence. *British Journal of Educational Technology*, Volume 39, Issue 5, p. 775-786. ISSN 0007-1013
- [5] BROWN, C., CZERNIEWICZ, L. (2010). Debunking the 'digital native': beyond digital apartheid, towards digital democracy. *Journal of Computer Assisted Learning*, Volume 26, Issue 5, p. 357-369. ISSN 0266-4909
- [6] BULLEN M., BELFER K., MORGAN T., QAYYUM A. (2008) The net generation in higher education: rhetoric and reality. *International Journal of Excellence in E-Learning*, Volume 2, Issue 1, p. 1-13. ISSN 1996-871X
- [7] LYSÁK, L. (2003). Globalisation versus glocalisation. *Journal of Economics*, Volume 51, Issue 8, p. 931-946. ISSN 0013-3035
- [8] RETTIE, R. (2002). Net generation culture. *Journal of Electronic Commerce Research*, Volume 3, Issue 4, p. 254-264. ISSN 1389-5753
- [9] WEILER, A. (2004). Information-seeking behavior in Generation Y students: motivation, critical thinking, and learning theory. *The*

Journal of Academic Librarianship, Volume 31, Issue 1, p. 46-53. ISSN 0099-1333

[10] MONACO, M., MARTIN, M. (2007). The Millennial Student: A New Generation of Learners. *Athletic Training Education Journal*, Volume 2, Issue 2, p. 42-46. ISSN 1947-380X

[11] BORGES, N., MANUEL, S., ELAM, C. & JONES, B. (2006). Comparing Millennial and Generation X medical students at one medical school. *Academic Medicine*, Volume 81, Issue 6, p. 571-576. ISSN 1040-2446

[12] BORGES, N. J., MANUEL, R.S., ELAM, C. L., JONES, B. J. (2010). Differences in motives between Millennial and Generation X medical students. *Medical Education*, Volume, 44, Issue 6 p. 570-576. ISSN 1365-2923

[13] ELAM, C., STRATTON, T., GIBSON, D. D. (2007). Welcoming a new generation to college: The millennial students. *Journal of College Admission*, Volume 195, Issue 2, p. 20-25. ISSN 0734-6670

[14] TWENGE, J. M. (2009). Generational changes and their impact in the classroom: Teaching generation me. *Medical Education*, Volume 43, Issue 5, p. 398-405. ISSN 1365-2923

[15] DJAMASBI, S., SIEGEL, M., TULLIS, T. (2010). Generation Y, web design, and eye tracking. *International Journal of Human-*

Computer Studies, Volume 68, Issue 5, p. 307-323. ISSN 1071-5819

[16] JONES, C., HOSEIN, A. (2010). Profiling University Students' Use of Technology: Where is the Net Generation Divide? *The International Journal of Technology, Knowledge and Society*, Volume 6, Issue 3, p. 43-58. ISSN 1832-3669

[17] KERLINGER, F. N., LEE, H. B. (2000). *Foundations of behavioral research* (4th ed.). Forth Worth, TX: Hartcourt College Publishers.

[18] SCHMIDT, C.E., MÖLLER, J., SCHMIDT, K., GERBERSHAGEN, M.U., WAPPLER, F., LIMMROTH, V., PADOSCH, S.A., BAUER, M. (2011). Generation Y. *Anaesthesist*, Volum 60, Issue 6, p. 517-524. ISSN 0003-2417

[19] SELWYN, N. (2009). The digital native - myth and reality. *Aslib Proceedings*, Volume 61, Issue 4, p. 364-379. ISSN 0001-253X

PaedDr. Milan Kubiato, Ph.D.

Katedra pedagogiky

Pedagogická fakulta MU

Poříčí 31

603 00, Brno, ČR

Tel: +420 54949 4885

E-mail: mkubiato@gmail.com

WWW pracoviště:

<http://www.ped.muni.cz/wedu/index.php>